

Notícies relacionades amb Inca a la revista *El Magisterio Balear* (1901-1916)

Antoni Aulí Ginard,¹ Jaume Llull Sarralde² i Joan Pons Julià³

1) Mestre de Primària i EF toniagio@hotmail.com

2) Mestre de Primària i Música jaume.llull@gmail.com

3) Mestre jubilat joanponsjulia@gmail.com

doi: 10.3306/JELINCA.21.223

Paraules clau: Inca, *Magisterio Balear*, educació, mestres, escoles.

Resum. El *Magisterio Balear* va ser una revista relacionada amb el món educatiu de les Illes Balears que es va publicar entre el gener de 1873 i el setembre de 1936. La seva principal funció era la difusió de les notícies de caire educatiu i pedagògic que tenien a veure amb la nostra comunitat. A més a més, aquesta revista era l'òrgan de l'Associació de Mestres de Primer Ensenyament de Balears. Aquesta comunicació pretén apropar-nos a la història de l'educació inquera de principis del segle XX. El nostre treball coincideix amb la primera part de la tercera època de la revista, dirigida aleshores per Joan Capó i Valls de Padrines. Entre les notícies més rellevants podem destacar una queixa dels mestres d'Inca a la Junta Provincial perquè a la Junta d'Inca hi havia una mestra d'una escola privada (1903), una conferència que es va fer a Inca sobre la forma d'emprar el dialecte mallorquí (1908) i el recordatori per part de l'inspector d'educació i director de la revista, Joan Capó, de la importància de crear un museu pedagògic provincial.

Keywords: Inca, *Magisterio Balear*, education, teachers, schools.

Abstract. El *Magisterio Balear* was a magazine related to the educational world of the Balearic Islands that was published between January 1873 and September 1936. Its main function was to disseminate the educational and pedagogical news that had to do with our community. In addition, this magazine was the organ of the Association of Teachers of Primary Education of the Balearics. This paper aims to bring us closer to the history of Inca education in the early twentieth century. Our work coincides with the first part of the third period of the magazine, then directed by Joan Capó i Valls de Padrines. Among the most relevant news we can highlight a complaint from

Inca teachers to the Provincial Board because at the Inca Board there was a teacher from a private school (1903), a conference held in Inca on the form of to use the Mallorcan dialect (1908) and the reminder by the inspector of education and director of the magazine, Joan Capó, of the importance of creating a provincial pedagogical museum.

1. INTRODUCCIÓ

El Magisterio Balear fou una revista professional relacionada amb el món educatiu de les Illes Balears que es va publicar entre el gener de 1873 i el setembre de 1936. Des dels seus inicis es constituí com a òrgan de l'Associació de Mestres de Primer Ensenyament de Balears. La seva principal funció era la difusió de les notícies de caire educatiu i pedagògic que tenien a veure amb la nostra comunitat.

La seva història es va dividir en tres èpoques. En aquesta comunicació ens centrarem en el període 1901-1916. Dirigida en un primer moment per Sebastià Font, començà a incorporar algunes il·lustracions i inicialment se subtitulà "Semanao de Primera Enseñanza". Altres directors d'aquesta època foren Joan Capó i Valls de Padrines i Francesc Rosselló Garí, entre d'altres.

S'ha de tenir en compte que la publicació s'havia aturat a finals del mes d'agost de 1898 i no es tornà a editar fins al mes d'octubre de 1900. Al primer número de 1901, publicat el 9 de gener, la revista presenta un format diferent, en què apareix el nou reglament de l'Associació Provincial de Mestres de les Illes Balears.

A partir del 1901, es recolliren de manera sistemàtica les experiències dels mestres de les Illes gràcies a la creació d'una secció especial anomenada "Ocurrencias pedagógicas". Aquesta secció ens mostrarà com la recepció del nou ideari pedagògic es va transformant en experiències pràctiques. Mestres com Rufino Carpena,¹ A. Salleras, A. Busquets, P. Martín o Joan Banús presentaran les seves experiències entorn de temes molt diversos que ens mostraran el que ells consideraven renovador, que normalment era una mescla entre la tradició herbartiana i pestalozziana i les noves idees de l'Escola Nova.²

De l'any 1914 només n'hem trobat 2 exemplars (3 i 10 de gener). Possiblement des del 1916 al 1923 no es va publicar la revista, ja que no s'ha trobat cap referència ni cap exemplar.

¹ Rufino Carpena Montesinos (1860-1939) fou un mestre innovador que fomentà l'ensenyament actiu. Va exercir a Catalunya, Mallorca (Muro, Lluçmajor, sa Indioteria, Valldemossa i Son Sardina) i a l'Argentina. Entre 1912 i 1913 publicà la revista *Educacionista*. També va publicar articles a les revistes *El Magisterio Balear* i *Heraldo de Lluçmajor*.

² Comas, F. & Sureda, B. 2014: La premsa pedagògica en la construcció de la identitat professional dels mestres: El *Magisterio Balear*. Tema monogràfic. *Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació*, núm. 24.

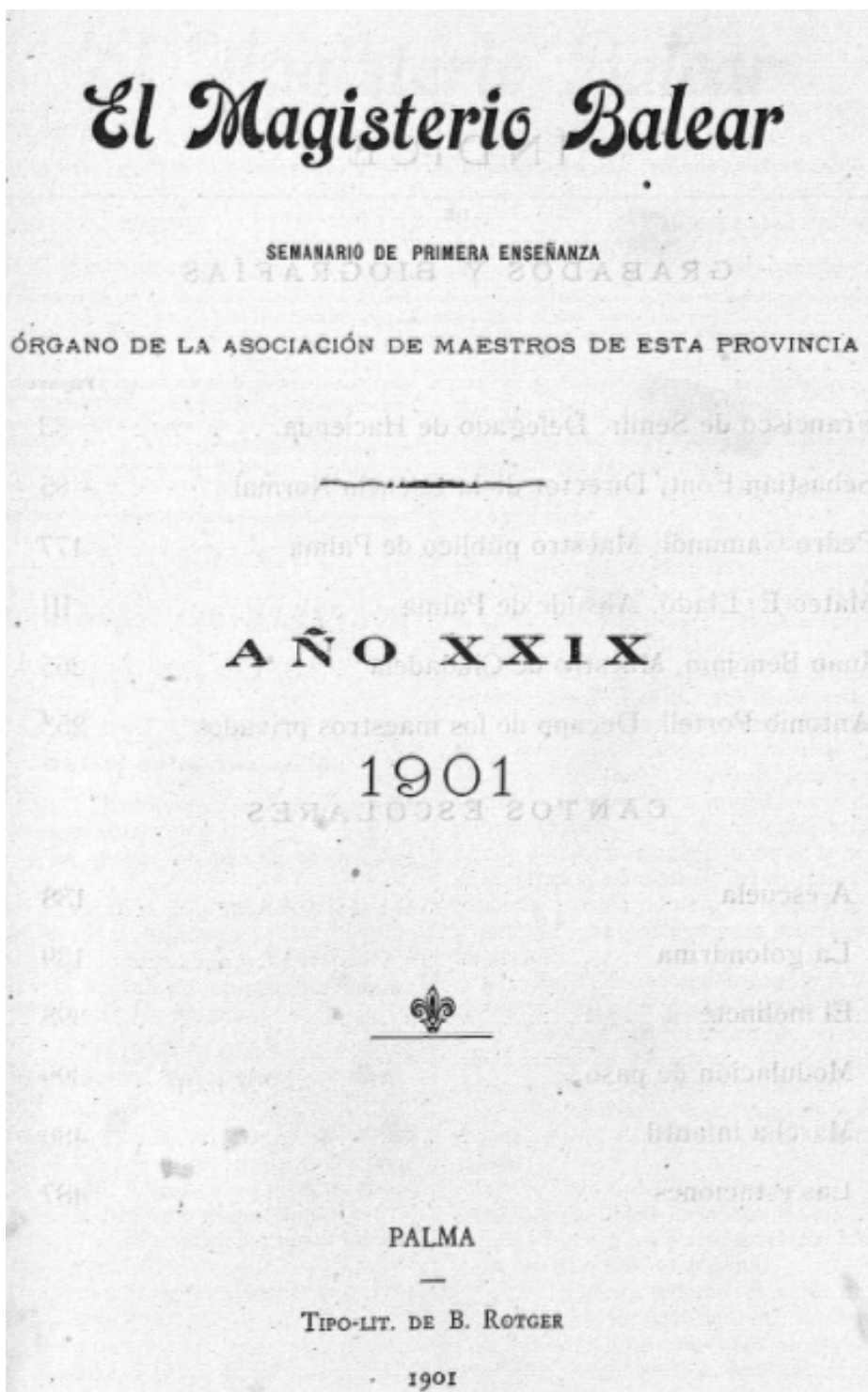

Figura 1. Portada del primer exemplar de l'any 1901

Cal destacar que moltes de les notícies seleccionades es refereixen a Inca com a cap de partit judicial. L'Associació de Mestres del districte d'Inca va destacar per ser molt activa i fins i tot a la revista apareix com a exemple per a altres districtes. Alguns mestres de la comarca eren col·laboradors habituals de la revista (Joan Vidal de Llubí, Rufino Carpena de Muro i Arnau Mir d'Inca).

La notícia més destacada d'aquest període va ser l'organització d'una trobada a Lluc de totes les escoles de Mallorca per celebrar la coronació del rei Alfons XIII. L'Associació Provincial de Mestres donà suport a aquesta iniciativa, que va generar un gran nombre de notícies. La iniciativa va ser un èxit pel que fa a l'organització però representà un desastre econòmic a causa del dèficit resultant.

També resulta força interessant el moviment de mestres que passaren per les escoles de la ciutat (nomenaments, preses de possessió, cessaments...). Són especialment recurrents les notícies relacionades amb els pagaments de les nòmines; els sous eren baixos i la periodicitat dels pagaments era molt irregular. L'arribada de Miquel Porcel com a habilitat va suposar un important punt d'inflexió en la gestió de la liquidació.

Una altra de les queixes es va centrar en les males condicions dels locals destinats a les escoles de primer ensenyament, que sovint no complien els mínims requisits higienicosanitaris.

2. CONTEXT HISTÒRIC

Després de la derrota militar de l'Estat espanyol en mans dels Estats Units l'any 1898, que suposà la pèrdua de Cuba, Puerto Rico i Filipines, el somni del passat imperialista espanyol decaigué i provocà una crisi d'identitat generalitzada, que va donar pas a un conflicte social entre els que pretenien recuperar la ideologia del passat i els que consideraven necessari construir una consciència nacional propera a la perspectiva moderna i lliberal de les nacions europees.

L'any 1901 es va produir la incorporació dels sous dels mestres al pressupost estatal per iniciativa del comte de Romanones;³ l'any 1902 Alfons XIII va iniciar el seu regnat amb 16 anys: es mantingué com a cap suprem de l'Exèrcit i adoptà una intervenció activa en els assumptes del país, implantà un continuisme polític i perpetuà l'ajornament indefinit de les reformes demandades per la societat. L'any 1904 va morir a París la reina Isabel II, exiliada des del 1868. El mateix any es declarava el diumenge com a dia festiu i l'escriptor José Echegaray obtenia el Premi Nobel de Literatura. El 1905 es produïa un atemptat contra el rei a París i l'any següent, el mateix dia en què

³ Polític, empresari i terratinent espanyol. Va ser senador per la província de Toledo, president del Senat, president del Congrés dels Diputats, diverses vegades ministre i tres vegades president del Consell de Ministres durant el regnat d'Alfons XIII.

es casava amb Victòria Eugènia de Battemberg, patiren un altre atemptat a mans d'un anarquista. El 1907 es creava l'Institut d'Estudis Catalans, mentre que l'Estat iniciava una nova empresa expansionista amb l'ocupació del Marroc, de la qual no es va obtenir un benefici concret, però sí una important pèrdua de soldats. Això provocà insurreccions populars com la viscuda a Barcelona l'any 1909. Aquest any va ser afusellat al castell de Montjuïc el pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, acusat de ser l'instigador de la Setmana Tràgica, una revolta popular que sorgí com a reacció a la mobilització dels reservistes obligats a anar a la guerra del Marroc. Les seves activitats llibertàries, l'Escola Moderna i els seus llibres de text eren considerats un perill per a la nació espanyola. Les manifestacions consegüents a la seva mort, produïdes a tot Europa, provocaren la caiguda del govern d'Antoni Maura. La guerra colonial unida a la depressió econòmica que afectà tot Europa, provocà una crisi que desenvolupà la creixent organització de l'esquerra en partits i sindicats revolucionaris com la CNT.⁴ L'any 1912 era assassinat el president Canalejas i nomenat al seu lloc el comte de Romanones. El 1915 moria el pedagog i filòsof malagueny Francisco Giner de los Ríos, fundador i director de la Institución Libre de Enseñanza.⁵

Al món, des del 1900 fins al 1916, es van succeir esdeveniments com el naixement de la mecànica quàntica, el vol del primer zepelí, la presentació de la teoria de la relativitat, els primers premis Nobel a Suècia, el primer vol dels germans Wright, el repartiment del Marroc entre França i Espanya, la sublevació a bord del cuirassat Potemkin precursora de la Revolució Russa, el terratrèmol de Sant Francisco amb més de 1.000 morts i 50.000 famílies sense habitatge, el començament de la tasca pedagògica de Maria Montessori,⁶ la conquesta del pol Nord primer i del pol Sud dos anys després, la declaració de la República Portuguesa, la Revolució Mexicana amb Pancho Villa i Emiliano Zapata com a líders, el naufragi del Titànic, l'atemptat a Sarajevo que provocà la mort de Francisco Fernando, hereu de l'imperi austrohongarès i que donarà peu a l'inici de la Primera Guerra Mundial declarada dos mesos després; l'estrena de la pel·lícula *El naixement d'una nació* per part dels germans Griffith i el bombardeig de Dublín a mans dels anglesos per la insurrecció independentista que provocà la mort de 400 persones. Tot plegat fa que el naixement del segle XX sigui possiblement un dels més convulsos de la història de la humanitat.

3. METODOLOGIA DE L'ESTUDI

El present treball ha consistit en la realització d'una recerca de totes les

4 Confederació Nacional del Treball. Fundada el 1910 a Barcelona, a partir de la unió de les societats obreres no vinculades als corrents socialdemòcrates, segueix fidel als principis anarcosindicalistes, i és l'única hereva a l'Estat espanyol de l'esperit de la Primera Internacional.

5 Projecte pedagògic que es va desenvolupar a Espanya entre 1876 i 1939, inspirat en la filosofia krausista introduïda a la Universitat Central de Madrid per Julián Sanz del Río, i que va tenir una important repercussió en la vida intel·lectual espanyola exercint una tasca fonamental de renovació.

6 Pedagoga italiana que va renovar l'ensenyament desenvolupant un particular mètode, conegut com a mètode Montessori, que s'aplicaria inicialment en escoles primàries italianes i més tard a tot el món.

notícies relacionades amb el terme municipal d'Inca aparegudes a la revista des de l'any 1901 fins al 1916. Bàsicament, durant aquells anys es publicaren notícies de caire administratiu (nomenaments, escalafó general i provisional, actes de reunions, habilitacions, visites d'inspectors...), econòmiques (pagament dels mestres, l'habilitat d'Inca,⁷ pressuposts, comptes de l'Associació...), articles d'opinió i conferències (generalment de mestres associats) i altres notícies relacionades amb la vida quotidiana de l'escola i del poble (defuncions de mestres o dels seus familiars, excursions i concursos escolars, salut pública i malalties, anuncis comercials...).

4. NOTÍCIES RECURRENTS

Anuncis cartilla. 44 vegades. Cartilla per ensenyar a llegir i escriure en un mes per Joan Vidal Vaquer, mestre de Llubí. Es venia a la llibreria Duran d'Inca i a la casa de l'autor. El preu era de 0,25 pessetes i 0,20 per als mestres.

Comptes de l'Associació Provincial de Mestres. Publicació dels diversos estats de comptes de l'Associació entre 1901 i 1916.

Junta Provincial d'Instrucció Pública. Les seves funcions eren informar el Govern en els casos previstos per la Llei i d'altres que se'ls consulti; promoure la millora i avenços dels establiments de primer i segon ensenyament; vigilar sobre la bona administració dels establiments i donar compte dels problemes relacionats amb l'ensenyament.

Llistes dels membres de l'Associació de Mestres de Primer Ensenyament. Noms i dades personals dels socis i de les sòcies per partits judicials i sense especificar la població on feien feina.

Pagaments mestres. Avisos de pagament dels havers dels mestres i de les mestres de les escoles públiques del districte d'Inca.

Pressuposts. Remesos pels docents a la Junta Provincial d'Instrucció Pública per a la inversió en material escolar.

5. PRINCIPALS NOTÍCIES RELACIONADES AMB INCA

A continuació es detalla una relació de 201 notícies de les 423 aparegudes a la publicació i es donen dades concretes per poder localitzar-les i ampliar la informació.

S'han eliminat algunes notícies on sortia la paraula *Inca*, però no feia referència a la ciutat, com és el cas de Pont d'Inca o també alguna paraula que inclou les quatre lletres en el mateix ordre (*incapacidad*) en un context aliè al municipi.

⁷ Encarregat de realitzar els pagaments de les nòmines als mestres i a les mestres.

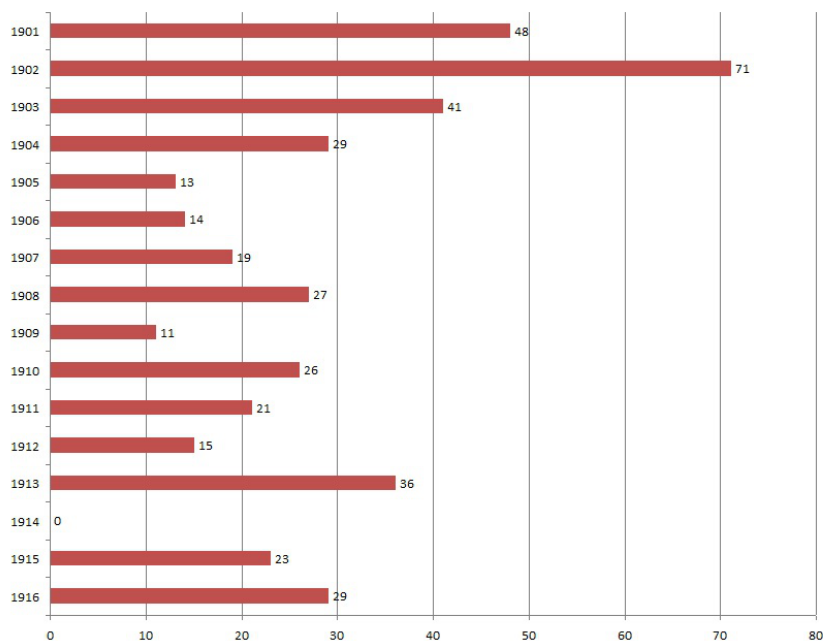

Figura 2. Graella amb les notícies d'Inca (1901-1916) per anys

1901

09/01, núm. 1, pàg. 10. El mestre de l'escola núm. 1 d'Inca remet a la Junta Local el pressupost de l'any en curs.

09/01, núm. 1, pàg. 10. El mestre de l'escola núm. 2 d'Inca demana a la Junta Local instruccions per obrir una escola d'adults.

12/01, núm. 2, pàg. 4. Projecte de reforma del reglament de l'Associació Provincial de Mestres proposat per la Junta Local d'Inca.

12/01, núm. 2, pàg. 4. Retirada del projecte de reforma del reglament.

18/01, núm. 3, pàg. 5. Balanç del primer semestre de la nova junta directiva de l'Associació Provincial de Mestres.

18/01, núm. 3, pàg. 7. El mestre de l'escola núm. 1 d'Inca comunica que ha obert l'escola d'adults.

25/01, núm. 4, pàg. 8. El mestre de l'escola núm. 2 d'Inca comunica que ha obert l'escola d'adults.

31/01, núm. 5, pàg. 12. Article d'opinió de Joan Vidal Vaquer, mestre de Llubí, en què explica com s'ha d'administrar el pressupost per a material a l'escola.

31/01, núm. 5, pàg. 14. Possible reconstitució de l'Associació de Mestres del districte d'Inca, proposada pel president de l'Associació Provincial de Mestres Arnau Mir Martorell.

31/01, núm. 5, pàg. 15. Carta adreçada als mestres d'Inca per reconstituir l'Associació del districte.

28/02, núm. 9, pàg. 5. Elecció de la nova Junta Directiva de l'Associació de Mestres del districte d'Inca. President, Josep Matheu (mestre d'Inca); secretari, Joan Vidal, mestre de Llubí, i dipositària, Margarita Carpena, mestra de Muro.

- 28/02, núm. 9, pàg. 6.** La nova junta directiva del districte d'Inca proposa la celebració de conferències pedagògiques de caràcter pràctic.
- 09/03, núm. 10, pàg. 16.** Composició de la nova Junta de Districte. Junta Directiva i llista d'associats (de l'1 al 36 de la secció primera).
- 22/03, núm. 12, pàg. 5.** L'Associació Provincial de Mestres reconeix oficialment la nova Junta del Districte d'Inca.
- 22/03, núm. 12, pàg. 5.** L'Associació Provincial de Mestres convida els mestres del districte de Manacor a seguir l'exemple dels d'Inca i Palma.
- 22/03, núm. 12, pàg. 8.** Estat de comptes de l'Associació Provincial.
- 04/04, núm. 14, pàg. 8.** Composició de l'Associació del districte d'Inca. Llista de socis de la secció primera (del 37 al 52) i de la secció segona (de l'1 al 6).
- 10/04, núm. 15, pàg. 12.** Convocatòria de reunió del districte d'Inca a l'escola del carrer Dureta núm. 3.
- 20/04, núm. 16, pàg. 6.** Nota necrològica. Es comunica la defunció del vicari de La Vileta, Antoni Matheu, germà del mestre d'Inca.
- 26/04, núm. 17, pàg. 4.** Sol·licitud d'informació del jutge de primera instància d'Inca sobre el mestre de Muro Rufino Carpena Montesinos.
- 26/04, núm. 17, pàg. 4.** Acords presos a la reunió del districte d'Inca.
- 26/04, núm. 17, pàg. 5.** Carta dels mestres del districte d'Inca al ministre d'Hisenda en la qual demanen l'exempció de pagament de l'impost de consum que carreguen els ajuntaments als mestres.
- 26/04, núm. 17, pàg. 7.** Avís de pagament de les quotes de l'Associació que cobrarà la dipositària Margarita Carpena.
- 03/05, núm. 18, pàg. 6.** Aprovació del reglament interior de la Junta de Districte d'Inca per part de la Junta Directiva Provincial.
- 18/05, núm. 20, pàg. 6.** Primera promoció de mestres de l'Escola Normal en què destaquen Josep Llabrés i Miquel Beltran, del districte d'Inca. "El jefe político invitó a los ayuntamientos de Baleares á que costeasen la carrera de un alumno de su respectivo pueblo, el que, una vez revalidado, iría á regentar las nuevas escuelas que sucesivamente se irían abriendo en las diferentes poblaciones".
- 18/05, núm. 20, pàg. 16.** Estat de comptes de l'Associació: endarreriments del quart trimestre, 43,5 pessetes i 5 % de la Junta Directiva d'Inca, 3,2 pessetes.
- 31/05, núm. 22, pàg. 7.** La secretaria de la Junta Provincial d'Instrucció Pública ha rebut comunicacions de diferents localitats (Inca inclosa) amb inventaris i propostes per l'any 1901.
- 31/05, núm. 22, pàg. 7.** L'escola de nines núm. 2 d'Inca comunica que ha presentat el pressupost i l'inventari a la Junta Local.
- 07/06, núm. 23, pàg. 4.** El batle d'Inca ha remès els pressuposts de les escoles per l'any 1901.
- 05/07, núm. 27, pàg. 8.** Estat de comptes de l'Associació: Inca, primer trimestre, 31,5 pessetes i 5 % de la Junta Directiva d'Inca, 1,7 pessetes.
- 12/07, núm. 28, pàg. 4.** Elogi de la gestió de la Junta del districte d'Inca: "... quienes cuidan con singular celo y desinterés del cobro de las cuotas de los asociados ...".
- 12/07, núm. 28, pàg. 8.** Subscripció oberta per aixecar un monument al rei Alfons XII.

02/08, núm. 31, pàg. 8. Es comunica que la sol·licitud d'exempció del pagament de l'impost de consums ha estat tramitada a la delegació d'Hisenda.

24/08, núm. 34, pàg. 8. Convocatòria de reunió de la Junta d'Inca el dia 29 d'agost a les 10 hores a l'escola núm. 1 de nins.

31/08, núm. 35 i 36, pàg. 23. Acords presos a la reunió del passat dia 29 d'agost:

- Aprovació del reglament per part de la Junta Directiva.
- Denegació per part del ministre d'Hisenda de l'exempció de l'impost de consum.
- Sol·licitud al ministre d'Instrucció Pública del reconeixement dels serveis interins dels mestres.
- Resposta del ministre d'Instrucció Pública referent a pagaments i sous.
- Es comunica que s'ha nomenat Victoriano Fernández Ascarza, director d'*El Magisterio Balear*, representant de l'Associació a l'Assemblea de Madrid.
- Lectura de cartes de socis que no poden assistir a la reunió.
- Llista de socis.
- El president comunica que va assistir al banquet en honor de D. Damià Isern Marco.⁸
- Nomenament de socis honoraris: Sebastià Font, Andreu Morey i Pere Gamundí.
- Resum de la conferència del senyor Carpena.

19/10, núm. 42, pàg. 12. Convocatòria de reunió de la Junta del districte d'Inca.

08/11, núm. 45, pàg. 7. Acords presos a la darrera Junta del districte:

- Aprovació de nous socis.
- Estat de comptes.
- Valoració de la inscripció a l'Asociación Nacional del Magisterio.
- Proposar com a soci honorari D. Miquel Porcel.
- Nomenament d'una comissió integrada pels mestres Carpena, Vidal i Matheu per demanar als diputats una major dedicació a l'ensenyament primari.

16/11, núm. 46, pàg. 9. La Junta comunica que ha rebut de Josep Matheu, mestre d'Inca, el pressupost per a l'any 1902.

1902

04/01, núm. 1, pàg. 10. Convocatòria de reunió de l'Associació d'Inca.

11/01, núm. 2, pàg. 6. Article d'opinió sobre l'estat de l'Associació a tota la província. Respecte a la d'Inca destaca: "(...) numerosa y bien organizada, ha dado también conferencias y es robusto apoyo de la Provincial".

11/01, núm. 2, pàg. 8. Acta de la reunió de dia 6 de gener:

- Estat de comptes i publicació a la revista.
- S'acorda remetre 19,5 pessetes a l'Associació Nacional de Mestres en concepte de quotes dels 37 socis.
- S'encarrega al senyor Carpena que sol·liciti al Ministeri que l'import

⁸ Palma, 11 d'abril de 1852 – Ciempozuelos, Madrid 27 d'octubre de 1914, va ser un escriptor assagista espanyol, teòric del regeneracionisme, neotomista i tradicionalista catòlic.

del material sigui una quarta part del sou personal del mestre. A més es demana que existeixi una suma anual per a la reforma i reparació de l'escola.

31/01, núm. 5, pàg. 15. Comunicació de la llista de socis (38) i composició de la Junta Directiva del districte formada pels mestres Josep Matheu i Joan Vidal i la mestra Margarita Carpena.

15/02, núm. 7, pàg. 11. Convocatòria de reunió per tractar el tema de l'excursió conjunta de les escoles del districte d'Inca a Lluc.

01/03, núm. 9, pàg. 10. Presentació per part de Josep Matheu del pressupost ajustat a la nova normativa.

08/03, núm. 10, pàg. 15. Continuació de la llista de socis (notícia 31-01). Hi figuren els socis del 39 al 54 de la primera secció i de l'1 al 8 de la segona.

15/03, núm. 11, pàg. 8. Es comunica l'itinerari de la visita de l'inspector. Es preveu que passi per Inca perquè fa temps que no hi ha anat.

22/03, núm. 12, pàg. 8. Llista de socis del districte d'Inca.

05/04, núm. 14, pàg. 10. S'informa que l'habilitat d'Inca no ha presentat encara les nòmines del gener. Se li reclama que les presenti juntament amb les del febrer i març.

12/04, núm. 15, pàg. 7. La ciutat d'Inca apareix en el relat d'una excursió de les colònies escolars del Port de Sóller.⁹

15/04, núm. 16, pàg. 8. Es comunica que les nòmines del gener, febrer i març ja estan tramitades.

26/04, núm. 18, pàg. 6. L'habilitat d'Inca ha ingressat al Banc d'Espanya la quantitat corresponent dels drets passius dels mestres.

26/04, núm. 18, pàg. 6 i 7. Amb motiu de la coronació del rei Alfons XIII, es proposa una excursió de tots els nins de les escoles del districte al monestir de Lluc per celebrar una missa i un banquet. Es demana ajuda econòmica per fer-se càrrec de les despeses.

26/04, núm. 18, pàg. 7. Acords de la reunió en què es detallen els preparatius de l'excursió a Lluc. Es nomena una comissió organitzadora i es posa com a data límit d'inscripció el 4 de maig.

07/05, núm. 20, pàg. 5. Adhesió de l'Associació Provincial al festival que celebrarà l'Associació de Mestres d'Inca a Lluc.

07/05, núm. 20, pàg. 6. Planificació detallada de l'excursió a Lluc. Previsió d'assistents, menjar, carruatges, cants i bandes de música.

07/05, núm. 20, pàg. 8. Pagament de nòmines: "en Palma se ha pagado ya el mes de febrero. En Inca el de marzo".

07/05, núm. 20, pàg. 8. Estat de comptes de l'Associació Provincial. Els ingressos al districte d'Inca durant el tercer trimestre pugen a 98 pessetes i al quart trimestre a 89.

El pagament a la Junta Directiva d'Inca és de 9,35 pessetes (un 5 %).

14/05, núm. 20 suplement, pàg. 1. L'Associació de Mestres del districte d'Inca convoca el premi per realitzar un quadre d'equivalències entre les principals mesures usades a les Illes Balears i les del sistema mètric decimal.

⁹ Realitzades entre 1893 i 1936, s'efectuaren d'acord amb el model que va implantar a Mallorca el mestre Miquel Porcel Riera (1869-1933) seguint les pautes donades pel Ministeri de Foment, a partir de 1900, pel Ministeri d'Instrucció Pública (Miquel Jaume Campaner).

14/05, núm. 20 suplement, pàg. 2 i 3. Circular sobre la planificació de l'excursió a Lluc: horaris, lletres dels càntics i altres.

17/05, núm. 21, pàg. 7. Elecció de l'habilitat d'Inca.

17/05, núm. 21, pàg. 8. La mestra d'Inca Antònia Mesquida presenta el pressupost de la seva escola per a l'any 1902.

17/05, núm. 21, pàg. 12. Es comunica que encara no s'han rebut els pressuposts de diverses escoles, entre elles algunes de les d'Inca.

23/05, núm. 22, pàg. 3. Acta de la Junta Provincial de Mestres en què es tracta, entre d'altres temes, la condonació del deute de la Junta d'Inca pels impresos de l'excursió a Lluc. Finalment es decideix no condonar-la.

23/05, núm. 22, pàg. 4. Acta de l'Associació del districte d'Inca en què es reclamen les quotes endarrerides per cobrir el dèficit de 349,5 pessetes del festival de Lluc.

07/06, núm. 24, pàg. 2 i 3. Escalafó de mestres.¹⁰ Hi apareix Josep Porcel Mas (classe segona, núm. 4), Josep Matheu Bauzà (classe quarta, núm. 19) i Antònia A. Mesquida (classe quarta, núm. 59).

07/06, núm. 24, pàg. 7. Balanç econòmic detallat de l'excursió a Lluc. Ingressos: 510 pessetes, despeses: 900,41 pessetes.

07/06, núm. 24, pàg. 8. Els batles de Palma, Inca i Manacor trameten actes d'elecció d'habilitat de primer ensenyament. Als tres districtes surt elegit Miquel Porcel.

28/06, núm. 27, pàg. 6. Es comunica que s'han lliurat els havers del mes de maig.

05/07, núm. 28, pàg. 6. L'habilitat Miquel Porcel troba dificultats per fer l'ingrés de les fiances corresponents.

15/07, núm. 29, pàg. 5. Es reclamen a Miquel Porcel els resguards de les fiances dipositades per poder cobrar els interessos.

15/07, núm. 29, pàg. 6. La Junta Provincial d'Instrucció Pública remet al seu subsecretari les actes de les visites d'inspecció a les escoles d'Inca i altres localitats del districte.

15/07, núm. 29, pàg. 7. S'informa que s'han rebut els pressuposts de les escoles d'algunes localitats entre les quals es troba la ciutat d'Inca.

24/07, núm. 30, pàg. 7. L'habilitat expressa el seu agraïment per les atencions rebudes al districte d'Inca on ha efectuat el pagament directament a domicili.¹¹

27/09, núm. 39, pàg. 6. Article d'opinió sobre les pèrdues acumulades en les nòmines dels mestres quan es divideix el sou anual en trimestres.

11/10, núm. 41, pàg. 8. Es comunica que l'habilitat d'Inca ha fet els pagaments de material del primer, segon i tercer trimestre a més de l'ingrés de drets passius al Banc d'Espanya.

13/11, núm. 45, pàg. 6. Subscripció oberta a favor de Pere Gamundí per ser guardonat amb la creu d'Alfons XII.¹² El mestre d'Inca Josep Porcel aporta 1 pesseta.

21/11, núm. 46, pàg. 8. Estat de comptes de l'Associació de Mestres del districte

¹⁰ Classificació ordenada dels docents segons el títol, temps de servei i categories segons les quals es determinaven les seves funcions, promocions i remuneracions.

¹¹ Abans els mestres havien d'anar a cobrar a la fonda Janer d'Inca.

¹² Condecoració que premiava els mèrits obtinguts per una persona en els camps de l'educació, la ciència, la cultura, la docència i la investigació.

d'Inca. Ingressos per quotes del segon trimestre, 77,5 pessetes i el 5 % de la Junta Directiva, 3,88 pessetes.

31/12, núm. 52, pàg. 8. Estat de comptes de l'Associació del districte d'Inca i relació de socis.

1903

24/01, núm. 4, pàg. 7. Habilitació. Estat de comptes dels districtes de Palma, Inca i Manacor.

31/01, núm. 5, pàg. 5. Pressupost per a material. Unes 25,48 pessetes per trimestre i escola.

31/01, núm. 5, pàg. 6. Es comunica que s'han rebut els comptes de material d'educació d'adults fins dia 1 de febrer.

31/01, núm. 5, pàg. 7. Relació de socis del districte d'Inca.

14/02, núm. 7, pàg. 2 i 3. Escalafó de mestres. Hi apareixen Josep Porcel Mas (classe segona, núm. 2), Josep Matheu Bauzà (classe quarta, núm. 14).

14/02, núm. 7, pàg. 5. Escalafó de mestres. Hi apareix Maria Sastre Borràs (classe segona, núm. 6).

14/02, núm. 7, pàg. 8. S'informa del pagament de les nòmines dels mestres dels partits de Palma, Inca i Manacor.

21/02, núm. 8, pàg. 7. S'informa favorablement sobre l'expedient de jubilació del mestre d'Inca Josep Porcel.

07/03, núm. 10, pàg. 5. Es donen a conèixer les altes i les baixes de socis del districte d'Inca.

14/03, núm. 11, pàg. 6 i 7. S'informa dels acords de la reunió del 5 de gener. Destaca la rebaixa de la quota anual que passa de 3 pessetes a 1 (es paga el mes de maig).

21/03, núm. 12, pàg. 14. Es comunica a la Junta Provincial la jubilació del mestre d'Inca Josep Porcel Mas.

28/03, núm. 13, pàg. 7. Es comunica que alguns companys del partit d'Inca han demanat la creu d'Alfons XII al comte de Romanones.

02/05, núm. 18, pàg. 3. Andreu Ferrer Pocoví ocupa provisionalment (com a mestre) l'escola núm. 2 de nins d'Inca.

23/05, núm. 21, pàg. 5. Instància de l'Associació de Mestres del partit d'Inca al Sr. Ministre d'Instrucció Pública en què es demana l'augment del seu sou. Argumenten que des del 1858, amb la Llei Moyano,¹³ no s'han apujat els salaris dels mestres però sí que han augmentat els impostos. A més a més, demanen locals adequats i "jornales decorosos".

23/05, núm. 21, pàg. 6. Nota necrològica en què s'informa de la mort de l'esposa del mestre Andreu Ferrer a Inca.

20/06, núm. 25, pàg. 4. Jubilació del mestre d'Inca Josep Porcel.

20/06, núm. 25, pàg. 5. Els mestres del partit d'Inca demanen una pujada dels seus sous. S'aporta un quadre detallat de retribucions actuals, proposta del Ministeri i proposta dels mestres.

11/07, núm. 28, pàg. 3. Nomenament provisional d'Andreu Ferrer com a mestre d'Inca.

¹³ Llei d'Instrucció Pública aprovada per decret el 9 de setembre de 1857 pel ministre liberal Claudio Moyano Samaniego que va estar vigent a Espanya fins a la Segona República.

18/07, núm. 29, pàg. 5. Queixa formal per la participació de la mestra d'una escola privada a la Junta Local de Primer Ensenyament d'Inca.

19/09, núm. 38, pàg. 4. S'informa que s'han presentat puntualment les nòmines dels mestres de Palma, Inca i Manacor. No passa el mateix amb les d'Eivissa.

07/11, núm. 45, pàg. 4. Al rectorat de Barcelona apareix una plaça vacant a l'escola de nins d'Inca amb un sou anual de 1.100 pessetes.

21/11, núm. 47, pàg. 1. S'anuncia que la plaça vacant de l'escola d'Inca s'ha de cobrir per concurs de trasllats.

02/12, núm. 48, pàg. 5. Es comunica a l'habilitat del partit d'Inca que ingressi al compte corrent de drets passius els havers retinguts al mestre de Muro Rufino Carpena.

1904

02/01, núm. 1, pàg. 9. Propostes de concurs de trasllats. Per a l'escola de nins d'Inca es proposa Pere Cardona Mir, actual mestre de Mota del Cuervo¹⁴ amb 30 anys de serveis.

16/01, núm. 3, pàg. 8. El jutge de primera instància d'Inca demana un document al mestre de Caimari Felip Company.

05/03, núm. 10, pàg. 6. Expedient de permuta de Josep Matheu (Inca) i Pere Morey (Binissalem). S'acorda tramitar l'informe a les juntes locals respectives.

28/05, núm. 22, pàg. 5. S'aprova l'expedient de permuta anterior i es tramita a la "superioritat".

04/06, núm. 23, pàg. 6. Nomenament per concurs de trasllats del mestre Pere Cardona a una escola d'Inca.

16/07, núm. 29, pàg. 8. Ha pres possessió de l'escola núm. 2 de nins d'Inca Pere Cardona Mir, procedent de Mota del Cuervo.

06/08, núm. 32, pàg. 5. Es comunica a la Junta Provincial d'Instrucció Pública el nomenament com a mestre de Pere Cardona i la permuta de Josep Matheu i Pere Morey.

08/10, núm. 41, pàg. 6. Es fa saber que la Junta Local de Primer Ensenyament d'Inca està formada per Miquel Sampol Tous, pare de família, com a president; Jaume Pujas Ferrer, pare de família i Catalina Rabassa Boyeras, mare de família, com a vocals.

29/10, núm. 44, pàg. 2. Publicació provisional de les dades del cens escolar de Balears. Pel que fa a Inca, apareixen 6.348 habitants de dret,¹⁵ una població escolar de 771 infants i 35 adults escolaritzats; dues escoles públiques de nins (n'hi hauria d'haver 4) i dues escoles de públiques de nines (n'hi hauria d'haver 4). A més a més, hi ha tres escoles privades de nins i quatre de nines.

09/12, núm. 50, pàg. 10, 11, 13 i 15. Escalafó de mestres. Hi apareixen Josep Porcel Mas (classe segona, núm. 2), Pere Morey Amengual (classe quarta, núm. 10), Maria Sastre Borràs (classe segona, núm. 4) i Antònia A. Mesquida Jaume (classe quarta, núm. 46).

¹⁴ Municipi i localitat espanyola de la província de Conca, a la comunitat autònoma de Castella-la Manxa.

¹⁵ És la població empadronada en un lloc. Dins de la població de dret s'estableix la diferència entre la població present i la població absent.

1905

02/03, núm. 9, pàg. 4. Eclipsi solar. S'informa que a Inca la durada serà de tres minuts i quaranta-quatre segons. L'eclipsi total tindrà lloc el 30 d'agost i l'inici serà a les 11:46:36 hores. La fi de l'eclipsi serà a les 14:25:24 hores i el punt central a les 13:08:42 hores.

27/05, núm. 21, pàg. 6. Rafel Torres, que fou habilitat d'Inca, torna 1,01 pessetes en concepte de drets passius que involuntàriament havia deixat d'ingressar el tercer trimestre de l'any 1900.

02/12, núm. 48, pàg. 6. La Junta Provincial d'Instrucció Pública, en reunió de 31 d'octubre, no accepta el trasllat demanat per la mestra Maria Cormenzana a la segona escola de nines d'Inca.

02/12, núm. 48, pàg. 8. Certamen literari celebrat a Inca. El tema tracta l'estudi sobre els mitjans d'estendre la instrucció popular a Mallorca. Primer premi: Joan Bérqamo Lladó. Primer accèssit: Josep Rosselló; segon accèssit: Pere A. Magraner.

1906

10/03, núm. 10, pàg. 6. Visita del governador civil de la província a les escoles d'Inca. Ha felicitat els mestres.

14/04, núm. 15, pàg. 3. El batle d'Inca ha informat puntualment de l'estat de salut de la mestra Maria Sastre Borràs i ha comunicat finalment la seva alta.

14/04, núm. 15, pàg. 6. Actualització de la relació de membres de l'Associació. Al districte d'Inca apareixen els quatre mestres Pere Morey, Pere Cardona, Maria Sastre i Antònia A. Mesquida.

12/05, núm. 19, pàg. 8. Queixa per la falta de pagament del material escolar. "El lunes próximo se abrirá el pago de las mensualidades de abril á los Maestros en Palma y sucursales que cobran por el fomento y el martes para los que lo perciben en Inca y Manacor. Del material, ni indicios".

03/10, núm. 44,¹⁶ pàg. 7. Nota necrològica. Es comunica la mort de la mare del mestre d'Inca Pere Morey.

20/10, núm. 42, pàg. 6. Proposta d'obra menor a l'escola núm. 1 de nins d'Inca.

19/12, núm. 51, pàg. 7. El mestre de la primera escola de nins d'Inca comunica que encara hi ha al local uns taulons de fusta que alteren la bona higiene de la casa.

29/12, núm. 52, pàg. 5. Es proposa la creació d'una mutualitat per al districte d'Inca.

1907

02/03, núm. 9, pàg. 7 i 8. Llista d'escoles que compleixen el Reial Decret de l'1 de juliol de 1902.¹⁷ Entre aquestes escoles apareixen el Colegio San Vicente de Paul d'Inca (nines) dirigit per Margalida Nadal Mulet i el Colegio San Francisco (nines) dirigit per Magdalena Rullan Solivellas.

¹⁶ Errada de numeració a la revista original.

¹⁷ Els centres no oficials (privats) havien de presentar al rectorat universitari corresponent, a través del director de l'institut, una instància amb la sol·licitació de la seva obertura, tres exemplars del seu reglament i plànols del local, així com un informe municipal sobre les condicions idònies de salubritat, seguretat i higiene del centre.

09/03, núm. 10, pàg. 8. S'afegeix a la llista d'escoles de l'anterior notícia el Colegio de Primera Enseñanza dirigit per Francesc Rayó Busquets, que també compleix el Reial Decret.

11/05, núm. 19, pàg. 3, 5 i 6. Escalafó de mestres. Hi apareixen Pere Cardona Mir (classe tercera, núm. 15), Pere Morey Amengual (classe quarta, núm. 5), Maria Sastre Borràs (classe segona, núm. 4) i Antònia A. Mesquida Jaume (classe quarta, núm. 40).

29/06, núm. 26, pàg. 7. Es comunica la jubilació de la mestra d'Inca Maria Sastre Borràs.

31/08, núm. 35, pàg. 6. Juntas Locals de Primer Ensenyament. A més dels pares de família, formen part de cada junta el batle president, el regidor síndic, el rector, el jutge i el metge municipal. En el cas d'Inca hi participen Miquel Sampol Tous, Josep Balaguer Costa i Francisca Rigo Llaneras.

28/09, núm. 39, pàg. 3. Nota necrològica que comunica el decés de Magdalena Morey, germana del mestre d'Inca Pere Morey i de l'inspector de primer ensenyament.

21/12, núm. 51, pàg. 6. Anunci del llibre *Formulario de cartas, telegramas y documentos* del mestre Joan Vidal Vaquer, editat per Casa Pieras (Inca).

28/12, núm. 52, pàg. 3. Jubilacions de mestres. "Han sido clasificados la Maestra de Inca Doña María Borrás y el Maestro de Ariañy (sic) Don José Pastor. Dos nuevas escuelas vacantes que añadir á la lista de las que hay á proveer".

1908

10/01, núm. 1, pàg. 6. La Junta Provincial d'Instrucció Pública sol·licita informe per escrit dels motius del trasllat de les escoles públiques de Pere Morey i Maria Sastre ordenat per la Junta Local.

01/02, núm. 5, pàg. 5. El senyor Fuster demana si s'ha rebut resposta del batle d'Inca amb indicació del motiu del trasllat de l'escola de nins núm. 1. Recorda que no es pot canviar de local sense autorització prèvia de la Junta Provincial.

15/02, núm. 7, pàg. 14. Ha estat nomenada mestra interina d'una escola d'Inca Maria Pallicer. El dia 29 del mateix mes s'informa que pren possessió.

15/02, núm. 7, pàg. 16. S'informa que al districte d'Inca hi ha un total de 54 mestres a les escoles públiques.

11/04, núm. 15, pàg. 7. El mestre Pere Morey informa que la casa on resideix no reuneix les condicions mínimes. Es demana a la Junta Local que n'informi.

25/04, núm. 17, pàg. 7. Nota necrològica. Es comunica la mort de Josep Matheu, que havia estat mestre d'Inca.

09/05, núm. 19, pàg. 7. La Junta Provincial d'Instrucció Pública decideix que l'inspector Sr. Morey informi del local que l'Ajuntament d'Inca pretén utilitzar com a escola de nins.

23/05, núm. 21, pàg. 7. A la sessió de la Junta Provincial de Primer Ensenyament de Balears del 21 maig de 1908, el governador civil Sr. Irazazábal,¹⁸ comunicava el següent: "(...) la penosa impresión que le había producido la lectura del censo electoral de Mallorca, el que da un contingente

de analfabetos de personas mayores de 25 años de (...) el 60 % en Inca”¹⁹

20/06, núm. 25, pàg. 6. Al diari *Heraldo de Inca*²⁰ es publica l'article "Los analfabetos", en què el mestre de Pollença Josep Llodrà analitza alguna de les causes.

15/08, núm. 33, pàg. 7. La Inspecció de Primer Ensenyament oferirà una conferència pedagògica a Inca el dia 25 d'agost.

05/09, núm. 36, pàg. 7. Conferència pedagògica sobre l'ús del "dialecto mallorquín. Sustentando diferentes criterios sobre el modo de emplear el dialecto mallorquín en la enseñanza".

17/10, núm. 42, pàg. 6. Es comunica que la plaça de mestra a l'escola de nines d'Inca s'ha de cobrir per concurs de trasllats.

24/10, núm. 43, pàg. 7. S'informa que tots els mestres públics de la província han presentat la memòria tècnica reglamentària, llevat de dos mestres interins, un d'Inca i l'altre d'Eivissa.

28/11, núm. 48, pàg. 6. Crida a fer reunions periòdiques (quinzenals o mensuals) com es fa a Catalunya amb les "converses" per tractar temes pedagògics d'interès.

1909

27/02, núm. 9, pàg. 8. Relació de membres de l'Associació. Mestres que no estan en actiu a l'escola pública: Bartomeu Pujol i Carmen Pérez.

06/03, núm. 10, pàg. 8. Continuació de la notícia anterior. Mestres de l'escola pública: Pere Morey, Pere Cardona, Francisca Pallicer i Antònia A. Mesquida.

03/07, núm. 27, pàg. 7. El mestre d'Inca Pere Morey Amengual ha estat proposat pel rectorat de Saragossa per a una "auxiliària graduada" a la capital aragonesa amb un sou de 1.375 pessetes.

14/08, núm. 33, pàg. 8. S'anuncia una conferència pedagògica a Inca el dia 22 d'agost a l'escola de nines. El tema és l'ensenyament del càlcul mental a les escoles de primer ensenyament.

04/12, núm. 48, pàg. 5. Informació sobre el cens escolar:

- població nucli urbà: 6.348 habitants
- població disseminada: 1.301 habitants
- població de 6 a 12 anys: 984 habitants
- escoles que hauria de tenir segons la Llei Moyano: 4 de nins i 4 de nines
- escoles reals: 2 de nins i 2 de nines
- escoles d'adults: 2
- escoles privades: 1 de nins i 3 de nines

1910

01/01, núm. 1, pàg. 9. Ha estat nomenada per a l'escola de nines d'Inca Margalida Ferrer Fanals (concurs d'ascens).

29/01, núm. 5, pàg. 5. La Junta Provincial d'Instrucció Pública comunica la

¹⁸ Laureano de Irazazabal Echevarría va ser governador civil de Balears entre 1907 i 1909.

¹⁹ Cal tenir en compte que la mitjana d'analfabets majors de 25 anys a l'Estat espanyol entre 1900 i 1910 oscil·lava entre un 45,3 i un 40 %.

²⁰ Setmanari inquer de principis del segle XX.

vacant d'una escola de nins d'Inca.

12/02, núm. 7, pàg. 8. Es comunica que el nombre de mestres als centres públics del districte d'Inca és de 56.

05/03, núm. 10, pàg. 8. Nomenament de Jaume Morro Oliver com a mestre interí d'Inca amb un sou de 550 pessetes anuals.

26/03, núm. 13, pàg. 8. Nota necrològica. Es comunica la mort de la mare de la mestra d'Inca Margalida Ferrer Fanals.

23/04, núm. 17, pàg. 8. La Junta Provincial d'Instrucció Pública accedeix a la sol·licitud d'Arnau Mir, mestre postergat al darrer concurs, que aspira a ser nomenat mestre d'una escola d'Inca.

30/04, núm. 18, pàg. 5. Nou local per a l'escola de nines d'Inca. Es demanen informes a l'arquitecte provincial, a l'inspector d'educació i al de sanitat de l'Ajuntament d'Inca.

30/04, núm. 18, pàg. 5. La Junta Provincial d'Instrucció Pública adjudica plaça a una escola de nins d'Inca al mestre Arnau Mir Martorell.

11/06, núm. 24, pàg. 7. La subsecretaria d'Instrucció Pública desestima la reclamació del mestre Arnau Mir.

18/06, núm. 25, pàg. 13. La Junta Provincial d'Instrucció Pública comunica que s'ha desestimat la instància d'Arnau Mir Martorell i revoca el seu nomenament.

09/07, núm. 28, pàg. 8. La Junta Local de Primer Ensenyament de Palma sol·licita demanar 600 pessetes més per afegir a les 2.500 existents per poder organitzar una colònia escolar a Bellver per a 16 alumnes: 8 de Palma, 2 d'Andratx, 2 de Sóller i 2 d'Inca.

13/08, núm. 33, pàg. 3. En referència a la colònia escolar de Bellver, en què participaven dos alumnes d'Inca es feia saber: "beneficios que les reportará su estancia en la colonia no siendo el menor la relación de cariño y amistad que se establecerá entre los seis alumnos payeses y los ciudadanos".

03/09, núm. 36, pàg. 5. La Junta Provincial d'Instrucció Pública nomena Agustí Puigserver Jaume com a mestre interí d'una de les escoles de nins d'Inca.

10/12, núm. 50, pàg. 1. Es comunica el nomenament per concurs d'ascens d'Antoni Gelabert Cano com a mestre d'Inca.

1911

07/01, núm. 1, pàg. 10. El batle d'Inca demana el canvi de local de les escoles de nins i de nines. S'acorda la visita de l'inspector i de l'arquitecte.

08/04, núm. 14, pàg. 8. Notícia de l'escalafó general provisional. A la categoria cinquena elemental de mestres i un sou de 1.100 pessetes anuals, hi figuren Pere Morey amb el núm. 87 (754) i Pere Cardona Mir amb el núm. 476 (1144), ambdós d'Inca.

15/04, núm. 15, pàg. 6. Article necrològic. Conta la trajectòria vital del mestre Josep Porcel Mas, que va exercir en diferents localitats i, finalment, a Inca, on es va jubilar després de 37 anys d'exercici.

15/04, núm. 15, pàg. 7. Notícia de l'escalafó general provisional. A la cinquena categoria apareix Antònia Mesquida Jaume amb el núm. 267 (880).

03/06, núm. 22, pàg. 7. Junta Provincial d'Instrucció Pública (30 de maig de

1911). El batle d'Inca ordena el trasllat de l'escola de nines al nou local aprovat per la Junta i es demana a la mestra que verifiqui el trasllat.

03/06, núm. 22, pàg. 8. Nota necrològica. Es comunica la mort de la mare del mestre d'Inca Antoni Gelabert.

08/07, núm. 27, pàg. 7. La Junta Local de Primer Ensenyament de Palma organitza dues colònies escolars. Una va a Andratx i està dirigida a alumnes de Palma, l'altra a Bellver amb alumnes de Maó, Eivissa, Andratx, Inca, Felanitx (2 de cada poble) i Palma (4 alumnes).

12/08, núm. 32, pàg. 8. Festa de l'arbre. "En las hermosas fiestas celebradas en la ciudad de Inca, fué número sobresaliente y aplaudido la Fiesta del árbol, que por vez primera tuvo efecto en dicha población el 29 de junio. Tomó parte notable en ella el ilustrado Maestro de la novel ciudad D. Antonio Gelabert i Cano quien ante nutridísima concurrencia pronunció un discurso de elevados tonos y oportunas ideas, en consonancia con el acto que se realizaba".

04/11, núm. 44, pàg. 5. Publicació del llibre de poemes *Flors de tardor* del mestre Antoni Gelabert Cano. Es tracta de la presentació d'un llibret de poesies fet pel mestre d'Inca que rep els elogis d'*El Magisterio*.

18/11, núm. 46, pàg. 5. Article d'opinió a la secció doctrinal a càrrec del mestre Rufino Carpena. L'autor intenta fomentar la interrelació entre els socis i proposa fer xerrades (conferències pedagògiques) no només a Inca, sinó també als pobles del partit.

30/12, núm. 52, pàg. 6. Es presenta una moció subscripta per molts de mestres del districte d'Inca, en què es dona un vot de gràcies al pagador Miquel Duran "por el celo con que desempeña el cargo".

1912

13/01, núm. 2, pàg. 8. La secretaria d'Instrucció Pública avisa el mestre interí Joan Alzina Socies perquè passi a recollir el títol administratiu de presa de possessió.

10/02, núm. 6, pàg. 8. Es publica la llista de socis de l'Associació Provincial de Mestres. Entre les mestres jubilades apareix Rosa Caimari d'Inca.

02/03, núm. 9, pàg. 8. Es publica la llista de socis de l'Associació Provincial de Mestres. Entre els mestres que han causat baixa per defunció apareix Pere Cardona Mir, que va ser mestre d'Inca.

10/08, núm. 32, pàg. 8. El Ministeri d'Instrucció Pública autoritza la permuta d'Antoni Gelabert Cano i Antoni Ferrer Fanals, mestres d'Inca i Sóller, respectivament.

28/09, núm. 39, pàg. 3. Per fer-se càrrec de les despeses ocasionades per les colònies escolars es proposa que cada població faci una contribució econòmica. Inca col·laborarà amb 400 pessetes i 8 colons.²¹

09/11, núm. 45, pàg. 7. Nota de crònica social. "Se han unido en el Santo lazo del matrimonio D. Francisco Beltrán Torrens, Maestro nacional de Moscari i doña Francisca Llompart y Beltrán, distinguida señorita de Inca. Deseamos a los recién (sic) desposados duradera felicidad en su nuevo estado".

²¹ Nin o nina en edat escolar que participa en una colònia.

1913

08/02, núm. 5, pàg. 6. A la llista provisional del concurs de trasllats hi apareix Antoni Vidal amb plaça a Inca.

21/02, núm. 9, pàg. 8. Anunci publicitari d'una publicació escrita pel mestre de Llubí Joan Vidal Vaquer. "Cartilla para enseñar a LEER Y ESCRIBIR EN UN MES. Por Juan Vidal Vaquer. Se vende en las librerías de Rotger y Fontdevila y Alomar en Palma, en la Duran de Inca y en la casa del autor en Llubí. 0'25 ptas ejemplar, y 0'20 para los maestros". Aquest mateix anunci apareix repetit en els següents exemplars de la revista en més de quaranta ocasions.

07/06, núm.22, pàg. 7. Biblioteca circulant. Es tracta d'una biblioteca itinerant formada per 15 caps, cada una amb dues seccions: una per a mestres i l'altra per a alumnes. Les caps 9, 10, 11 i 12 són per a Inca i estaran a càrrec d'Antoni Ferrer Fanals. En els següents números de la revista apareixen nombroses informacions sobre préstec de llibres amb el nom del soci o de la sòcia i el títol del llibre.

21/06, núm.24, pàg. 7. Antoni Ferrer Fanals, responsable de la biblioteca circulant, comunica a tots els mestres quins llibres poden consultar i fa referència a les novetats.

23/08, núm.33, pàg. 7. A la llista definitiva del concurs de trasllats, es confirma el trasllat d'Antoni Vidal de l'escola de Muro a la d'Inca.

13/09, núm.36, pàg. 7. S'informa que continuen tancades les escoles del partit d'Inca a causa de la calor asfixiant i els freqüents brots de pigota, escarlatina i rosa que la població infantil pateix.²²

1915

16/01, núm. 3, pàg. 7. S'anuncia l'obertura d'una subscripció destinada a retre homenatge al Dr. Carulla, rector de la Universitat de Barcelona. S'hi adhereixen amb una quota única d'1,25 pessetes el Sr. Ferrer, el Sr. Vidal, la Sra. Ferrer i la Sra. Mesquida.

27/03, núm. 13, pàg. 6. Es comunica que a la *Gazeta de Madrid*²³ hi apareixen els ascensos a 1.500 pessetes anuals dels mestres d'Inca A. Ferrer i A. Mesquida.

15/05, núm. 20, pàg. 8. S'informa que Joan Capó Valls de Padrines ha pres possessió del càrrec d'inspector de primer ensenyament. Els dos inspectors actuals s'han repartit les escoles: Sr. Rueda: Palma i Maó; Sr. Capó: Inca, Manacor i Eivissa.

19/06, núm. 26, pàg. 5. Anunci de la conferència a càrrec de Rufino Carpena al Centro Instructivo amb el títol "Posibilidad de educar al hombre para hacer difícilísimo en éste los deseos de la lucha cruenta y bárbara".

17/07, núm. 30, pàg. 8. Aprovació definitiva de les dues zones d'inspecció educativa. Manuel Rueda, inspector en cap i de la primera zona, dels partits de Palma i Maó; Joan Capó, inspector de la segona zona, dels partits de Manacor, Inca i Eivissa.

²² A principis del segle XX, eren freqüents les epidèmies. El subdesenvolupament econòmic, el baix nivell de vida i la pèssima salubritat pública eren l'origen del problema.

²³ Va ser una publicació periòdica oficial editada a Madrid entre 1697 i 1936. Posteriorment fou substituïda pel *Butlletí Oficial de l'Estat* (BOE).

1916

01/04, núm. 14, pàg. 6. Eleccions a la Junta Directiva del districte d'Inca. Han resultat elegits: Antoni Ferrer Fanals com a president, Francesc Beltran Torrens com a dipositari i Joan Vidal Vaquer com a secretari.

25/05, núm. 22, pàg. 8. Llista general de socis. Al districte d'Inca hi apareixen 48 associats, 27 d'ells pertanyen a la secció de socors. També hi apareix Antoni Vidal com a membre de l'Associació Nacional del Magisteri i a la seva secció de socors.

06/07, núm. 28, pàg. 8. Queixes per l'ús del pati. A la Junta Local de Primer Ensenyament d'Inca s'ha demanat un informe sobre les queixes formulades pel mestre Sr. Ferrer per l'ús del pati de l'escola.

27/07, núm. 31, pàg. 5. A la junta ordinària de l'Associació Provincial de Mestres, els d'Inca proposen la quantitat de 50.000 pessetes com a pressupost anual de l'associació.

16/11, núm. 47, pàg. 5. L'inspector Joan Capó recorda que a la reunió del 23-12-1915, celebrada a Inca, es plantejà la creació d'un museu pedagògic a les Illes Balears.²⁴

16/11, núm. 47, pàg. 8. El batle d'Inca sol·licita autorització per canviar de local la segona escola de nins de la ciutat.

30/11, núm. 49, pàg. 8. Es comunica al batle d'Inca que el trasllat de l'escola no és competència de l'Ajuntament, sinó de la Junta Local d'Instrucció Pública.

07/12, núm. 50, pàg. 7. Homenatge a Miquel Porcel. El representant de la comissió organitzadora, Antoni Ferrer, manifesta la seva satisfacció amb la bona acollida que ha tengut la proposta de l'homenatge "al laborioso e infatigable Sr. Porcel".

28/12, núm. 53, pàg. 7. La comissió organitzadora de l'homenatge a Miquel Porcel anuncia que el banquet se celebrarà a la Fonda Balear de la ciutat d'Inca.

6. CONCLUSIONS

Un recull de notícies no és més que una aproximació més o menys encertada de la realitat, ja que hi pot haver esdeveniments relacionats amb l'educació a Inca que no estiguin recollits. Així i tot, ens podem fer una idea de les condicions de feina, sous, mobilitat... dels mestres i de les mestres del districte d'Inca en general i de la ciutat en particular. Un altre dels temes recurrents és el mal estat de les infraestructures educatives de principis del segle XX, com es fa palès a les nombroses notícies referents a les escoles del districte. En aquest període, destaca el bon funcionament de l'Associació de Mestres del districte d'Inca gràcies a la seva implicació en els moviments de

²⁴ Aquest fou creat finalment a Palma l'any 1918 gràcies a l'esforç de Joan Capó i el patrocini de la Diputació Provincial. Instal·lat a la Casa de la Misericòrdia, al costat del servei d'inspecció educativa, disposava d'una extensa biblioteca i de sales per fer exposicions, reunions i actes diversos. Les exposicions de treballs escolars, com les de 1927 o 1930 perseguiren l'objectiu de donar a conèixer una acció educativa innovadora fonamentada en l'activisme, l'interès i la relació de l'escola amb la realitat. El 1933 es va traslladar a l'edifici del Consolat de Mar i, l'any 1936, amb la Guerra Civil va desaparèixer. El Museu Pedagògic Provincial, segons el Doctor Antoni J. Colom, va ser un vertader motor de la renovació educativa per a totes les Illes, i especialment, per a Mallorca.

renovació pedagògica i la seva participació activa tant a l'Associació Provincial com a la revista. Per aquest motiu, la Junta d'Inca és citada com a exemple de dinamisme i bona organització.

7. BIBLIOGRAFIA

Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. El Magisterio Balear (1901-1916). [en línia] <https://prensahistorica.mcu.es>.

Comas, F. i Sureda, B. 2014. La premsa pedagògica en la construcció de la identitat professional dels mestres: El Magisterio Balear. *Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació*, núm. 24 (juliol-desembre 2014): 51-68.

